

BULTENO

de ESPERANTISTA KLUBO en BRNO

Rok 2003/č. 2

Zpravodaj Klubu esperantistů v Brně

88. Světový kongres esperanta se letos uskuteční ve švédském Göteborgu ve dnech 26.7.-2.8.2003 s hlavním tématem **Jazyková práva a zodpovědnost** (Lingvaj rajtoj kaj respondecoj). Průběh kongresu bude možno sledovat i na internetu **www.uk-2003.net**

Původní literatura psaná přímo v esperantu je nyní představena na internetu (<http://www.dreamwater.net/esperanto/lit/index.html>). Po-dává přehled o 300 povídkových knihách, 170 románech, 300 básnických sbírkách, 75 dramatech a 420 autorech. Z českých autorů jsou zastoupení Stanislav Bubeníček, Jana Cíhová, Jan Filip, Milda Jakubcová, Jiří Karen, Oldřich Kníchal, Jiří Kořínek, František Omelka, Karel Píč, Josef Rumler, Štěpán Urban, Eli Urbanová, Vladimír Váňa a Valda Vinař.

Konference Českého esperantského svazu bude letos v Litomyšli ve dnech 17.-19.10.2003.

Novou učebnici esperanta pro děti od Mgr. Jany Melichárkové s ilustracemi Mirky Tomečkové právě vydalo nakladatelství KAVA-PECH. Ve stejném nakladatelství nedávno vyšly i knihy **Kompendio de psikoanalizo** (Kompendium o psychoanalýze) od Sigmunda Freunda, **Kompleksia medicino kaj saama akupunkturo** (Komplexní medicína a saamská akupunktura) korejského autora Puramo Chonga.

TEJO zvítězilo v soutěži švédské agentury Tema Modersmal v kategorii mnohojazyčných učebních pomůcek na internetu za svůj kurz **lernu!** I za své internetové stránky.

Esperanto-Servocentro registruje firmy, jejichž pracovníci mluví esperantem a kteří tak mohou komunikovat s lidmi stejné profese i o pracovních záležitostech (<http://www.comail.ru/~esperanto/servocentro>)

Esperanto ve volebním programu. Katalánská strana Unitat Popular de Mataro (Lidová unie Mataru) zařadila do svého volebního programu i esperanto (do výchovného systému, do veřejných knihoven, jako jazykový most apod.)

Nová esperantská univerzita vznikla v Komárně jako pobočka Mezinárodní akademie věd San Marino. Výuka bude probíhat především přes internet, jedním z pracovních jazyků je esperanto.

Esperantsko-litevský slovník vyšel téměř současně s životopisnou knihou o autorovi. Antanas Poska (1903 - 1992) byl známý litevský cestovatel, vědec, spisovatel, novinář a esperantista.

Esperanto v Iránu. Každoročního novinářského festivalu se letos v květnu zúčastnil i esperantsko-perský časopis "Sbazandishan", jehož stánek navštívilo několik ministrů, umělců a dalších osobností. Na 16 tisíc návštěvníků si odneslo informační leták o esperantu. V druhém největším deníku v Iránu vyšly dva články o esperantu, včetně fotografie prezidenta státu při návštěvě esperantského stánku. Časopis pro mládež uveřejnil rozhovor s iránským esperantistou Rézou Torabi a vyjádřil zájem o otištění kurzu esperanta. V městě Mashadu byl pak založen nový esperantský klub.

Světovou esperantskou sportovní ligu (Monda Esperantista Sporta Ligo) založila v Koreji bulharská esperantistka Klarita Velikova, která tam žije.

59. Mezinárodní kongres esperantské mládeže se uskuteční ve dnech 19.-26. července ve švédském městě Lesjöfors. V příštím roce bude v Rusku.

Romská mládež v Maďarsku má své stránky <http://www.romnet.hu/> nejen v maďarštině, ale také v angličtině, francouzštině a esperantu.

Mnichovo Hradiště, Most a Svatý Jan pod Skalou jsou tři česká města, jejichž oficiální internetové stránky mají esperantskou verzi.

Shakespearovo drama Jindřich V. (**La vivo de Henriko la Kvina**) v překladu prof. Humphrey Tonkina vydal Světový esperantský svaz v Rotterdamu. Současně vyšel stručný esperantský etymologický slovník (**Konciza Etimologia Vortaro**) od André Cherpilloda a dokument o vztahu esperanta k mezinárodním organizacím (**Esperanto kaj internaciaj organizaĵoj**) od korejského profesora Lee Chong-Yeonga.

Esperantské vysílání kubánského rozhlasu letos slaví 15. výročí.

Esperantské termináře z 57 oborů z let 1980-2002 najdete na

<http://www.eventoj.hu/steb/vortaroj/terminaroj-1980-2002.htm>

mezi další odbornou literaturou.

80 let oslavil Klub esperantistů v Přerově 24. května. K výročí vydal brožurku s historií klubu.

Svět knihy 2003 (knižní veletrh) v holešovickém paláci v Praze zahájený 24. dubna představil v jedné vitrině i knihy esperantské, díky básničce Věře Ludíkové. Ta také zařídila v přednáškovém salonku hodinový pořad o esperantu a další hodinový pořad o své nové knize **Pošli to dál**, v níž jsou i esperantské texty.

Památník Karla Čapka ve Strži zahájil 25. dubna 2003 výstavu cizojazyčných překladů z Čapkova díla. Vystaveny byly i překlady do esperanta.

Esperantský strom byl zasazen v sobotu 7. června 2003 ve Svitavách u příležitosti 70. výročí svitavského esperantského klubu.

Dio benu (Bůh žehnej) je druhé rozšířené vydání duchovních písní v esperantu, připravené katolickou sekcí Českého esperantského svazu. Vyšlo jako příloha stejnojmenného čtvrtletníku.

Ve znalostech angličtiny jsou lidé v kandidátských zemích do EU úspěšní takto (v procentech): Slovinsko 46, Estonsko 29, Česko 24, Lotyšsko 23, Polsko 21, Litva 20, Maďarsko 14, Slovensko 13 (podle Eurobarometru Evropské komise). Tedy každý čtvrtý Čech se domluví anglicky. Pro nás to znamená, že lidí, kterým může pomoci esperanto, je stále dost, a možná by pomohlo i samotným Angličanům při zvládnání abecedy. Podle českého tisku se totiž až 14% Britů a Američanů potýká s analfabetismem, protože pravopis odlišný od výslovnosti je pro mnohé nepřekonatelnou překážkou. Před časem odvysílala naše televize hraný film o tomto problému, v němž negramotného muže s negramotným dospívajícím synem hrál slavný zpěvák Johny Cash.

Stan Bubeníč čili **Stanislav Bubeníček** (1904-1979) je další český autor, který se prosadil v esperantské literatuře. Právník vzděláním, muzikant srdcem, procestoval kus světa s cirkusem a napsal o svých zážitcích román, jehož česká verze se jmenuje *Kvapík pro lipicány* a esperantská *Sub cirkotendo* (Pod cirkusovým stanem). Esperantský text vyšel až posmrtně v Haagu v roce 1988.

100 let Josefa Vondrouška oslaví náš klub v roce 2004 (narodil se 1. prosince 1904). Přípravy už začínají.

- skribis persona kuracisto de Lia Imperiestra kaj Reĝa Moŝto Ferdinando la 1-a, doktoro Johano Kopp el Raumenthal - kaj eĉ kiam multajn el liaj rekomendoj ni hodiaŭ akceptus kun

rezervo, kun tiu kortbirdaro eble li pravis.

"*Lid obecný nejvíce chlebem, pivem a masem živ jest*" - oni skribas en la raporto por la imperiestro Rudolfo la II-a el la jaro 1605. Viando estis ŝatata, sed ne ĉiam kaj ĉie kaj al ĉiu ĝi estis atingebla. Oni prezentis ĝin ofte nur dimanĉe aŭ dum gravaj festotagoj, dum festenadoj (kermesoj) kaj solenoj, baptifestoj, edziĝfestoj kaj funebroj. La plej kutima estis porkaĵo, sed kiam komenciĝis festenadoj, oni manĝis kun ĝuo bovaĵon kaj bovidaĵon (sed tiun bovidaĵon jam en la 16-a jarcento la viandistoj kaŝadis sub vendotablo kaj vendadis ĝin nur al tiu, al kiu ili volis - eble tio rememorigas al ni ion - kaj tio ne estas tiom longe - Sed multe pli ofte ol hodiaŭ aperadis sur la tablo ŝafaĵo kaj kapraĵo. Ĉi tiu kapra viando estis la plej malkara kaj ĝi ne vekis ĝeneralan antipation kiel ĉevalviando. La bovidaĵo kaj bovaĵo estis ofte hakita, kio ja estis granda penlaboro, ĉar viandmuelilo ne ekzistis kaj ĉion oni devis fari permane, pene kaj longdaŭre - tamen ankaŭ manĝaĵo el hakita viando estis indikita kiel manĝo princa aŭ reĝa.

SET LANĈOV

51 jaroj de SOMERA ESPERANTO - TENDARO, LANĈOV, ĈEĤIO

29.6.-12.7.2003 13.7.-26.7.2003

27.7.-9.8.2003

**Kelkaj naturaj interesaĵoj
de Kvartalo Masaryk en Brno**

Oldřich Arnošt Fischer

Urbo Brno situas en pentrinda, montoriĉa pejzaĝo. Parkoj, arbaroj kaj ĝardenoj de Kvartalo de Masaryk estas bona vivmedio por multe da interesaj animaloj. La kvartalo, kie mi loĝas, havas multe da familiaj dometoj kun ĝardenoj, arbaran parkon Arbaro de Wilson kaj vastan parkan areon sur Kraví hora, kie estas stelobservejo kaj arealo de estinta armea ekzerckampo.

La naturo en urbo estas interesa por perceptemaj homoj, kiuj havas malformitajn okulojn.

La Arbaro de Wilson estas areo, kie vi povas observi kapreolojn kaj sciurojn. Al maskloj de pegoj, kiuj flugas el la arbaro en ĝardenojn, ne sufiĉas arboj. La maskloj de pegoj tial signas siajn teritoriojn per frapado sur kamentuboj de domoj.

En ĝardenoj nestas multe da birdoj. Malamikoj de birdoj kaj sciuroj ne estas nur katoj, sed ankaŭ foinoj kaj putoroj, kiuj nokte ĉirkaŭkuradas tra stratoj. Nokte aŭ frumatene oni povas renkontiĝi kun erinacoj kaj bufoj, tre utilaj bestoj, kiuj voregas multe da malutilaj insektoj.

En la kvartalo vivas ankaŭ interesaj skaraboj kaj muŝoj. Cervoskaraboj (*Lucanus cervus*) povas alflugi el proksimaj foliarbaroj, sed liaj larvoj povas evolui ne nur en arbaraj arboj, sed ankaŭ en malnovaj arboj en parkoj kaj ĝardenoj. Ne mankas eĉ cetonioj de specioj *Cetonia aurata*, *Potosia cuprea*, *Valgus hemipterus*, raraj cetonioj *Liocola lugubris* kaj *Trichius fasciatus*, diversaj karaboj kaj cerambikoj. En ĝardenoj vivas diversaj specioj de gastropodoj, speciale granda heliko *Helix pomatia*. Somere oni povas observi lacertojn. Subtropika muŝo *Chrysomya albiceps* estis gasto el sudaj landoj, sed ĝi estas kelkajn jarojn loĝanto de la naturo de Brno.

Ĉu vi volas teni proprajn abelojn? La abeloj de genro *Osmia* ne loĝas en abeluloj, sed ili utiligas fendojn en muroj aŭ malplenajn konkajojn de gastropodoj. Ili ne produktas mielon, sed ili estas utilaj per polenado de floroj. La abeloj estas amikaj kaj ne atakas homojn. Vi povas helpi al ili per fasketoj de fragmito. La fasketojn vi povas kroĉi sur la muro de via balkono. La abeloj trovos mem la fasketojn kaj loĝos en ili. Mi povas rekomendi la abelojn ankaŭ al vi.

Kion manĝis suverenoj kaj simplaj homoj kaj kio bongustis al ili.

Marta Lorková

Tia estas surskribo de unu artikolo en certa gazeto prenita el Vagadoj tra la ĉeĥa pasinteco prilaborita de Josef Veselý.

Komence de mia rakontado mi ŝatus pardonpeti, ke miaj unuaj frazoj estos ne en Esperanto, sed en la gepatra lingvo, nome ne en ĝia hodiaŭa aspekto, sed kelkajn jarcentojn aĝa:

"Uč se kuchyni mýti nejprve. Potom voheň dělati, potom hrnce k vohni přistavovati a vody do nich nalíti. Mísy, kosíře, řešeta, sítko, lžíce, šufany, hartuchy, mantve, pometla, hmoždíře, trdla, štoky, rošty, rožny, stoly, almary, hrnce a všechny věci jiné, kteréž k tomu přísluší, aby čistě umyté byly, tomu bych se naučil."

Tiu, kiu ellernis ĉion ĉi, estis aŭtoro de unu el la plej malnovaj ĉeĥaj kuirlibroj - certa sinjoro Jan Kantor. Sian kuirlibron li verkis en la mezo de la 16-a jarcento kaj titolis ĝin "Kuchařství - o rozličných krmích, kterak se užitečně s chutí strojiti mají, jakožto zvířina, ptáci, ryby a jiné mnohé krmě všelikému kuchaři anebo hospodáři knížka tato potřebná a užitečná" - Sed ĝi ne estas la plej aĝa tiuspeca verko. La plej malnova ĉeĥa kuirlibro estas manskribita kaj devenas jam el la fino de la 15-a jarcento. Komence de la sekvanta jarcento, t.e. la 16-a, eldonis kuirlibron Severin la filo. Sed la plej konata kaj enhavriĉa kuirlibro devenas el la plumo de sinjoro Bavor la filo Rodovský de Hustiřany, profesie alĥemiisto. Siajn proprajn receptojn havis fine de la 16-a jarcento ankaŭ Polyxena de Rožmberk, poste el Lobkovice (ŝi estis la kvara edzino de Vilhelmo de Rožmberk).

Kiam ĉi tiu 52-jara reganto edziĝis al ĉi tiu 20-jara fianĉino, okazis grandefekta edziĝfesto. Eĉ simpla metiisto invitadis por partopreni sian edziĝfeston laŭdire al ses, sep aŭ ok tabloj. Tia edziĝfesto kompreneble ne finiĝis en unu tago, tio vere ne estus ebla. Ĉu vi demandas, kiom da tagoj bezonis Vilhelm de Rožmberk? Ses! De la 26-a de januaro ĝis la 1-a de februaro 1578.

Por ĉi tiu edziĝfesto estis preparita:

40 cervoj - 50 pecoj da kapreolaj bestoj - 50 ujoj da ĉasbesta viando konservita en peklakvo - 20 pecoj da nigra bestaro - 2130 leporoj - 250 fazanoj - 4 otidoj - 30 tetraonoj - 2050 perdrikoj - 2068 turdoj, turtoj kaj kolomboj, 150 grasigitaj taŭroj, 15 grasigitaj bovinoj, 20 pli grandaj unujaraj bovidoj - 526 pli malgrandaj kvin- aŭ sessemajnaj bovidoj - 450 grasigitaj porkoj - 1526 tripaj kolbasoj - 456 sangokolbasoj - 326 fumaĵoj - 450 grasigitaj virŝafoj - 395 ŝafidoj - 504 pli grandaj porkidoj, 40 fumaĵitaj taŭroj - 350 pavoj - 5135 grasigitaj anseroj - 450 melegroj - 2056 kaponoj kaj grasigitaj kokinoj. El fiŝoj, por fasto tempo, dum kiu la edziĝfestoj parte okazis, estis preparitaj 10290 ezokoj - 6380 trutoj - 3400 aliaj fiŝoj - 150 siluroj - 200 timaloj - 350 angiloj -

Poste ne mankis fumaĵitaj marfiŝoj en la nombro de 2309 pecoj - en la sama nombro fumaĵitaj trutoj - 450 ezokoj - 3510 moruoj. Nomitaj estas ekzemple ankaŭ kankroj (5200) kaj aliaj fiŝoj. Da kaviaro estis 4 bareloj. Konsumitaj estis 30.947 ovoj, 35 kvintaloj da kuirita butero, 7 da freŝa butero - 28 da graso kaj 13 da mielo. Ankaŭ multe da vakso estis necesa por ornami la tablojn.

Por preparado de pano oni konsumis 490 kvintalojn da faruno, t.e. 30 000 - 35 000 litrojn. Oni fortrinkis 110 barelojn da vino kaj 903 da biero.

Eble ni devus malstreĉi zonrimenon. Unuflanke movas nin apetitoj, aliflanke ni devus tamen komenci per io pli dieta.

Eble per kortbirdaro. *"Ti, kteří mnoho slepic, hus a kuřat jedí, rozumnější a moudřejší jsou než ti, kteří se sviňským a hovězím masem, zelím a řepou, mrkví, hrachem a kroupami živí"*

KLUB ESPERANTISTŮ

Schůzky: klubovna ÚMČ Brno-střed, Starobrněnská 15, vždy ve středu od 18 h.

- 5.3. Mgr. Zdeněk Hršel: **Lingva kurso**
- 12.3. Miroslav Malovec: **Vizito en Frankfurt**
- 26.3. Marta Lorková: **Bonan apetiton**
- 2.4. Libuše Trojanová: **Mia amiko el steloj**
- 9.4. Marie Klimentová: **Kiel mi komencis**
- 23.4. Jarmila Handlová: **Turkio (kun diapozitivoj)**
- 30.4. Mgr. Milena Picková: **Urbo Humpolec**
- 7. 5. Marta Lorková: **Kion vi eble ne aŭdis**
- 14.5. Mgr. Zdeněk Hršel: **Paroliga horo**
- 28.5. Mgr. Milena Picková: **Lingva seminario de AEH en Skokovy**
- 4. 6. MVDr. Oldřich Arnošt Fischer: **Cerambikoj**
- 11. 6. Miroslav Malovec: **Interreto**
- 25. 6. Mgr. Zdeněk Hršel: **Planoj por feriado**

Pokud jste zapomněli zaplatit letošní příspěvek, prosíme o úhradu co nejdříve. Děkujeme.

SDRUŽENÍ PRO MEZINÁRODNÍ JAZYK ESPERANTO V BRNĚ

Schůzka: Centrum volného času, klubovna ÚMČ Brno-Kohoutovice, Libušina tř. 27, v 18 h.

- 21. 5. Vladimíra Pelkonenová: **Göteborg — la urbo de la 88-a Universala Kongreso de Esperanto**
- 18. 6. Helena Halířová: **Vilibald Scheiber a hudební tradice Klubu esperantistů v Brně**